

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
(протокол № ____ від ____
2024 р.)

ВВЕДЕНО В ДІЮ

з ____ (дата)

Ректор

(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

М.П.

(наказ № ____ від

« ____ » ____ 2024 р.)

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«Інклюзивна освіта в реаліях сучасності:
виклики, досвід, успішні стратегії»
для педагогічних працівників які організовують інклюзивне
навчання в закладах освіти**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти з інклюзивним навчанням та фахівців інклюзивно-ресурсних центрів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 11 червня 2021 р. № 656. Програма враховує основні положення Закону України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800, Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 545, Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 р. № 530, Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957, інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність педагогічних працівників з урахуванням європейського вектора розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх міжнародних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі інклюзивної, спеціальної освіти відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

Сучасний педагогічний працівник має бути готовим до роботи за державними освітніми стандартами в контексті реформування системи освіти, у тому числі виконання заходів щодо реалізації євроінтеграційних процесів у галузі освіти, інклюзивного підходу, посилення ролі цифрових технологій в організації освітнього процесу та активного використання технологій дистанційного навчання.

Мета освітньої програми: професійний розвиток педагогічних працівників відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей спрямованих на забезпечення права здобувачів освіти з особливими освітніми потребами на рівний доступ до якісної освіти.

Основні завдання:

забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей педагогічних працівників які організовують інклюзивне навчання в закладах освіти;

поглибити і розширити знання педагогічних працівників з теорії та практики навчання осіб з особливими потребами, що забезпечує якісні зміни в організації освітнього процесу та створює передумови для інноваційних перетворень у сучасній системі освіти;

поглибити знання щодо організації інклюзивного освітнього простору в закладі освіти;

удосконалити вміння педагогічних працівників відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора розвитку;

поглибити й розширити теоретичні знання з фахових і психолого-педагогічних дисциплін.

Загальні очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- сучасних тенденцій розвитку освіти загалом;
- нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері інклюзивної та спеціальної освіти;
- процесів організації інклюзивного навчання на рівні закладу освіти;
- співвідношення теоретичних компетенцій індивідуального розвитку особи з особливими потребами з освітньою практикою, особливо у визначенні особливих освітніх потреб;
- базових понять і принципів індивідуалізації освітнього процесу;
- процедури комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини з метою виявлення особливих освітніх потреб;
- планування діяльності в закладі освіти з інклюзивним навчанням.

Уміння:

- організовувати процес роботи відповідно до вимог законодавства;

- застосовувати різні функції, методи та інструменти в процесі організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами;
 - правильно та використовувати висновки комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особистості для індивідуалізації процесу навчання;
 - застосовувати принципи індивідуалізації у плануванні та організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами;
 - формувати в осіб з особливими освітніми потребами ключові компетентності та вміння, спільні для всіх компетентностей;
 - ефективно взаємодіяти й працювати в команді.
- Диспозиції (цінності, ставлення):*
- гуманістична спрямованість освітнього процесу;
 - дитиноцентризм, цінність особистості;
 - готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
 - професійна мобільність та гнучкість;
 - усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
 - відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх учнів;
 - просування національно-патріотичних та демократичних цінностей (патріотизм, відповідальність за долю держави, повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність);
 - інклюзія та безбар'єрність;
 - партнерство з батьками та громадою.

Укладачі програми	Галина Іванівна Слободяник , завідувач ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» Олена Василівна Дерій , методист ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»		
Найменування програми	«Інклюзивна освіта в реаліях сучасності: виклики, досвід, успішні стратегії»		
Мета програми	професійний розвиток педагогічних працівників відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей спрямованих на забезпечення права здобувачів освіти з особливими освітніми потребами на рівний доступ до якісної освіти.		
Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	керівники та педагогічні працівники які організовують інклюзивне навчання в закладах освіти		
Зміст програми	№ з/п	Тема заняття	год.
	Модуль І.		
	1.	Вступ до теми «Забезпечення безбар'єрного освітнього середовища в закладі освіти»	2
	2.	Філософія освіти ХХІ ст.	2
	Модуль ІІ.		

	1.	Організація та зміст інклюзивного навчання в закладах освіти	4
	2.	Використання інтегрованих стратегій та інноваційних методик під час освітнього процесу з дітьми з особливими освітніми потребами	4
	3.	Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії дитини з особливими освітніми потребами.	2
	4.	Співробітництво різнопланових фахівців в організації інклюзивного навчання	2
	5.	Рівні підтримки дитини з особливими освітніми потребами під час організації інклюзивного навчання в закладі освіти	2
	6.	Профілактика Інтернет - та гаджетозалежності у дітей та підлітків	2
	7.	Системний підхід до навчання та психолого-педагогічного супроводу дітей з різними категоріями освітніх труднощів: впровадження інтегрованих стратегій та інноваційних методик	4
Модуль III.			
	10.	Тематична дискусія «Інклюзивна освіта в реаліях сучасності: виклики, досвід, успішні стратегії»	2
Обсяг програми	1 кредит ЄКТС / 30 год (26 годин – аудиторні, 4 години – керована самостійна робота)		
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05 Професійні компетентності: А1 Мовно-комунікативна компетентність (А1.1, А1.2, А1.3, А1.4); А2 Предметно-методична компетентність (А2.1, А2.2, А2.3, А2.4, А2.5, А2.6, А2.7); А3 Інформаційно-цифрова компетентність (А3.1, А3.2, А3.3); Б1 Психологічна компетентність (Б1.1, Б1.2, Б1.3, Б1.4); Б2 Емоційно-етична компетентність (Б2.1, Б2.2, Б2.3); Б3 Компетентність педагогічного партнерства (Б3.1, Б3.2, Б3.3); В1 Інклюзивна компетентність (В1.1, В1.2, В1.3); В2 Здоров'язбережувальна компетентність (В2.1, В2.2, В2.3, В2.4, В2.5); В3 Проектувальна компетентність (В3.1); Г1 Прогностична компетентність (Г1.1, Г1.2); Г2 Організаційна компетентність (Г2.1, Г2.2); Г3 Оцінювальна-аналітична компетентність (Г3.1, Г3.2, Г3.3); Д1 Інноваційна компетентність (Д1.1, Д1.2, Д1.3); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.1, Д2.2); Д3 Рефлексивна компетентність (Д3.1)1)		
Форма підвищення кваліфікації	Очна, дистанційна, очно-заочна, пролонгована		

<i>Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації</i>	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
<i>Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті</i>	сайт: https://www.kristti.com.ua/

Модуль 1.

Тема 2. Професійний розвиток педагогічних працівників які організовують інклюзивне навчання в закладах освіти

Актуальні питання професійного розвитку педагогів, які працюють в умовах інклюзивного навчання. Розглядаються основні принципи інклюзії, вимоги до педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі, а також сучасні методики та підходи до навчання дітей з особливими освітніми потребами (ООП), приділяється формам і методам підвищення кваліфікації педагогів, психологічній підтримці, запобіганню професійному вигоранню та розвитку емоційного інтелекту. Практичний компонент заняття включає розбір кейсів, ситуаційні вправи та розробку індивідуальних планів професійного розвитку.

Модуль 2.

Тема 1. Організація та зміст інклюзивного навчання в закладах освіти

Ознайомлення з основними засадами, принципами та підходами впровадження інклюзивного навчання в освітніх закладах; нормативно-правова база, ключові аспекти створення інклюзивного середовища, роль педагогічних працівників та інших фахівців у забезпеченні ефективного навчального процесу для дітей з особливими освітніми потребами; індивідуальна програма розвитку, методи адаптації навчального матеріалу та співпраці з батьками. поєднання теоретичного і практичного компоненту, що дозволяє отримати не лише знання але й практичні навички для успішної роботи в інклюзивному освітньому середовищі.

Тема 2. Використання інтегрованих стратегій та інноваційних методик під час освітнього процесу з дітьми з особливими освітніми потребами

формування знань та навичок щодо сучасних підходів до навчання дітей з особливими освітніми потребами; ознайомлення з ефективними інтегрованими стратегіями, інноваційними методиками та технологіями, що сприяють успішній соціалізації, розвитку та навчальній діяльності дітей з особливими освітніми потребами; адаптації навчальних матеріалів, створенню інклюзивного освітнього середовища та індивідуальний підхід до кожного учня.

Тема 3. Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії дитини з особливими освітніми потребами. Технології розроблення

Принципи та технології розроблення індивідуальної освітньої траєкторії для дітей з особливими освітніми потребами. Етапи створення індивідуальної освітньої траєкторії. Оцінка потреб дитини. Визначення стратегій і методів навчання. Необхідні кроки для адаптації освітнього процесу. Інструменти і підходи для реалізації індивідуальних траєкторій для кожної дитини.

Тема 4. Співробітництво різнопланових фахівців в організації інклюзивного навчання

Формування навичок ефективної командної взаємодії для забезпечення якісного інклюзивного освітнього процесу; ознайомлення з ролями та завданнями різних фахівців (педагогів, психологів, асистентів вчителя, логопедів, корекційних педагогів тощо) у командній роботі та їхнім внеском у підтримку дітей з особливими освітніми потребами.; міждисциплінарна взаємодія, обмін досвідом та узгодження спільних дій для досягнення індивідуальних цілей розвитку дитини.

Тема 5. Рівні підтримки дитини з особливими освітніми потребами під час організації інклюзивного навчання

Рівнями підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами. Категорії освітніх труднощів. Роль педагогів, асистентів та інших фахівців в організації інклюзивного навчання. Міждисциплінарна співпраця між педагогами, асистентами, фахівцями та батьками для створення підтримуючого інклюзивного середовища.

Тема 6. Системний підхід до навчання та психолого-педагогічного супроводу дітей з різними категоріями освітніх труднощів: впровадження інтегрованих стратегій та інноваційних методик

Системний підхід до навчання дітей з особливими освітніми потребами. Створення індивідуальних освітніх програм. Адаптація. Модифікація. Сенсорна інтеграція. Ігрова терапія. Когнітивно-поведінкові техніки. Методи альтернативної комунікації.

Тема 7. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами

Принципи і методи психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Індивідуальний підхід до кожної дитини. Визначення потреб та адаптація освітнього процесу відповідно до цих потреб. Розвиток психологічних і педагогічних навичок у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, що мають різні порушення розвитку. Ефективні стратегії взаємодії з родинами та іншими фахівцями. Практичні рекомендації щодо застосування методик і технік для створення сприятливого середовища для всебічного розвитку і соціальну адаптацію дітей з особливими освітніми потребами.

Тема 8. Характеристика особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами

Аналіз особливостей розвитку дітей з різними типами особливих освітніх потреб (ООП). Специфічні ознаки та потреби особливих підходів у навчанні й вихованні дітей з особливими освітніми потребами.

Тема 9. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу загальної середньої освіти. Батьки як рівноправні члени команди

Ефективна організація командної роботи для забезпечення індивідуальних потреб дітей з особливими освітніми потребами; складом команди психолого-педагогічного супроводу, ролі та обов'язками її членів, принципами співпраці між педагогами, спеціалістами та батьками; залучення батьків як активних і рівноправних учасників освітнього процесу.

Тема 10. Технології розроблення індивідуальної програми розвитку

Нормативно-правові засади розроблення ІПР, структура та ключові етапи її створення, методи оцінювання індивідуальних потреб дитини. Встановлення реалістичних цілей, підбір відповідних стратегій і методик навчання, моніторинг та корекція ІПР у процесі її реалізації.

Питання для самостійного опрацювання

1. Створення індивідуальної програми розвитку (ІПР) для дитини з ООП.
2. Співпраця учасників команди психолого-педагогічного супроводу.
3. Забезпечення ефективної комунікації з батьками дитини з ООП.
4. Поради батькам для підтримки дитини ООП вдома.

5. Залучення родини до процесу навчання та реабілітації дитини.
6. Ефективна адаптація дитини з ООП в класі з інклюзивним навчанням.
7. Стратегії підтримки дитини з ООП у соціалізації з однолітками.
8. Моніторинг і оцінювання прогресу дитини з ООП в межах індивідуальної програми розвитку.

Список використаних та рекомендованих джерел

1. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти: керівництво для тренерів: навчально-методичний посібник. Київ, 2018. 174 с.
2. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / за заг. ред. М. А. Порошенко. Київ, 2018. 252 с.
3. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: Агентство «Україна», 2019. 300 с.
4. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво «Ранок», 2019. 304 с.
5. Ярмола Н., Коваль-Бардаш Л., Компанець Н., Квітка Н., Лапін А. Діти з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі: навчально-методичний посібник. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 208 с.
6. Коваль Л. В., Компанець Н. М., Квітка Н. О., Лапін А. В., Луценко І. В. Особлива дитина в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний комплект (навчально-методичний посібник, методичні рекомендації "Організаційно-методичні основи інклюзивного середовища в ДНЗ", навчальна програма "Програма розвитку дошкільників з особливими потребами в інклюзивному середовищі ДНЗ"). Київ, 2017.
7. Коган О. В., Манукян О. А. Практичні аспекти діяльності інклюзивно-ресурсного центру: методичний посібник. Лисичанськ, 2020.
8. Обухівська А. Г., ред. Психологічний супровід інклюзивної освіти: методичні рекомендації. Київ, 2017.
9. Квітка Н. О., Лапін А. В. Технології корекційно-розвивальної роботи в інклюзивному навчальному закладі: позаурочний час: навчально-методичний посібник. Київ, 2020.

